

Sahibi

Eğitimde Rehberlik Dergisi Adına
Ömer Öcal
Rehberlik Uzmanı

Yazı İşleri Müdürü/Editör

Ömer Öcal
omerocalerd@gmail.com

Genel Yayın Yönetmeni

İsmail Yolcu

Redaksiyon

Yurdağül Başkurt

Bilim Kurulu

Prof. Dr. Yahya Akyüz
Prof. Dr. Sedat Sever
Prof. Dr. Atilla Soykan
Prof. Dr. Nejat Akar

Yayın Kurulu

Prof. Dr. Canan Aslan
Doç. Dr. Recai Akkuş
Yrd. Doç. Dr. Cengiz Tavukçuoğlu
Dr. Mehmet Özden
Eğitimci-Yazar Süleyman Beledioğlu
Pdr. Uzm. Çelebi Çağlayan
Pdr. Uzm. Adnan Demirci
Uzm. Psikolog Gamze Kısmetoğlu
Pdr. Uzm. Şinasi Yüce
İsmail Yolcu

Hukuk Müşaviri

Av. Soner Keçeli

Sanat Yönetmeni

Arsen Yalçın

Görsel Tasarım

Arif Poyraz

Basım Yeri

Uzerler
Matbaacılık & Tanıtım San. Tic. Ltd.
Turan Güneş Bulvarı No:22/26
Yıldız Çankaya - Ankara/Türkiye
Tel: 0 312 442 62 14

Basım Tarihi

17.11.2018

Reklam, Tanıtım ve Halkla İlişkiler

Murat Altay- 0506 669 32 67
eğitimderehberlikdersisi@gmail.com

İdari Adres

İlkbahar Mahallesi Galip Erdem Caddesi No: 51
Çankaya / ANKARA
Tel: 0 312 491 00 42

Eğitimde Rehberlik Dergisi'nin bütün yayın hakları Eğitimde Rehberlik Dergisi'ne aittir. Dergiye gönderilen yazılar, yayımlansın ya da yayımlanmasın iade edilmez. Dergide çıkan yazılar kaynak gösterilerek iktibas edilebilir. Dergide çıkan yazı ve reklamların her türlü mesuliyeti yazarlarına ve sahiplerine aittir.

Pedagoji, Psikoloji, Bilim ve Kültür Dergisi
yaygın süreli yayındır. **2 ayda bir yayımlanır.**

Sayı: 18 • Kasım - Aralık 2018

ISSN 2587-2915

9 772587 291003

İÇİNDEKİLER

• EDİTÖRDEN • MOTİVASYONUN SAĞLANMASINDA ANNE-BABA ROLÜ	2
Ömer ÖCAL	
• DİKKAT EKSİKLİĞİ HİPERAKTİVİTE ERGEN VE ERİŞKİN TİPİ	4
Prof. Dr. Selçuk ASLAN - Perihan KILIÇ	
• HAYALLERİMİZİ GELİŞTİRELİM!.....	9
Hilal YÜKSEL	
• EĞİTİMİN KÜLTÜR VE UYGARLIKLARI GELİŞTİRME VE YENİ NESİLLERE AKTARMA İŞLEVİ-2 .	10
Prof. Dr. Yahya AKYÜZ	
• PROBLEM ÇÖZME.....	16
Dr. Vesife HATISARU - Dr. Merve KOŞTUR	
• BİLİŞSEL ÇARPITMA NEDİR?	18
Yusuf BAYALAN	
• DELÜZYONEL BOZUKLUKLAR	20
Damla KONDAKÇI	
• YENİ BİR BAŞLANGIÇ: ÜNİVERSİTE	21
Yasemin DOĞUZİ CENGİZ	
• MECZUP PORTRELERİ	22
Salih TOYRAN	
• AKIŞKAN DÜNYADA VAR OLABİLMEK.....	24
Serap BALLYEMEZ	
• BABALIK EĞİTİMLERİ	25
Şinasi YÜCE	
• TEKNOLOJİK DADILARA NE YAPMALI?.....	26
Ahmet Fatih ERKAN	
• SPORDA ŞİDDET SON BULSUN	28
Çelebi ÇAĞLAYAN	
• AYRILIK KAYGISI	30
Merve GÜLKAYA	
• EGO STRESİ.....	31
Süleyman BELEDİOĞLU	
• YABANCI DİLDE AKICI OLMAK İÇİN GEÇ KALMADINIZ!	32
Arif BENGÜ	
• GİTTİM GÖRDÜM • KAZABLANKA.....	34
Prof. Dr. Nejat AKAR	
• GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE • ÇOCUKLAR ve OYUNCAKLAR	36
Prof.Dr.Nejat AKAR	
• ELİMİ ÇEKMEİYİM!.....	38
Gamze KISMETOĞLU	
• KENDİNİ YUMURTLAYAN TAVUK	40
Mustafa BAKAN	
• HALK BİLİMİ VE EĞİTİM İLİŞKİSİ	42
Nazife ÖZDEMİR	
• PEMBE TULUM	44
Meral ÜNSAL	
• Kitap Okuma Alışkanlığı Kazanma Konusunda 10 Öneri	46
ERD'den	
• UNUTAMADIĞIM ÖĞRETMENİM	47
ERD'den	
• SİSTEME DÂHİL ETMEK Mİ, SİSTEMİNE DÂHİL OLMAK MI?	48
Hüseyin Kadir YÜKSEL	
• ÇOCUKLARIMIZ BİZİM ÖYKÜMÜZ.....	49
Şinasi YÜCE	
• ÇOCUK VE CİNSEL İSTİSMAR	50
Şeçil BOZKURT	
• EĞİTİMDE DOKUZ MİZAÇ MODELİ	52
Uğur YILDIZ	
• EKOLOJİK ZEKÂ	54
Dr. Abdullah TÜRKER	
• ÇOCUK VE GENÇLİK EDEBİYATI YAPITLARI YOLUYLA DÜŞÜNME	56
Prof.Dr. Canan ASLAN	
• VERİMLİ DERS ÇALIŞMA İLKELERİ	60
ERD'den	
• NERDEN GELİYÖ	62
Yiğit Hadi IRDE - İpek DUPONT	
• ÖĞRENMEYİ KOLAYLAŞTIRACAK 10 KISA TEKNİK	63
ERD'den	
• MAHALLENİN FİLOZOFU	64

Ömer ÖCAL
PDR Uzmanı

Motivasyonun sağlanmasında anne-baba rolü

Motivasyon, insanın istek ve ihtiyaçlarının farkına varması ve bunları gerçekleştirmek için harekete geçmesidir.

Motivasyonu olumlu yada olumsuz etkileyen bazı faktörler vardır. Bunlardan biri ailedir. Aile, farkında olarak yada olmayarak, gencin motivasyon düzeyini etkiler. Bu etkileme olumlu yönde olabildiği gibi zaman zaman da olumsuz yönde olabilir. Tabii ki hiçbir anne baba, bu kadar önemli bir dönemde çocuğunun motivasyonunu olumsuz etkilemek istemez. Ancak gencin iyiliği adına yapılan bazı davranışlar ya da söylenen bazı sözler onu olumsuz etkileyebilir; motivasyonunu düşürüp, kaygı düzeyini yükseltebilir. Bu da gencin kaygılı, mutsuz ve verimsiz bir hazırlık süreci geçirmesine neden olur. Eminiz ki hiçbir anne baba çocuğuna böyle bir zarar vermek istemez. Tam tersine çocuğuna böylesine önemli bir dönemde olumlu destek olmak, motivasyonunun artmasına yardım etmek ister. Kısaca her anne baba çocuğunun başarısının artmasında kendi payına düşeni en iyi şekilde yerine getirmek ister.

Motivasyonun sağlanmasında ailenin olumlu rol oynayabilmesinin ilk şartı, genci anlamaktır. Ne denli zor bir dönem yaşadığının farkında olmak ve bunu da gence yansıtmak gerekmektedir. Bunun olabilmemesinin yolu da aile içinde “Olumlu bir iletişim ortamı” kurulmasıyla olur. Olumlu bir iletişim ortamının olduğu ailelerde, aile üyeleri birbirini tanır(zayıf ve güçlü yönleriyle), olduğu gibi kabul eder, hiçbir koşula bağlı olmaksızın sever ve birbirine güvenir. Böyle bir ortamda yetişen genç, sevildiğini, kendisine güven

duyulduğunu, anlaşıldığını bilir bu da ona güç verir.

Aile gencin zorluklarını anlamalı ve bunu ona aktarmalıdır. “Hem okulu hem dershaneyi birlikte götürmenin zor ve yorucu olduğunu biliyorum ve bu zor dönemde senin yanındayım, benden istediğin desteği vermeye hazırım.” şeklinde bir ifade gencin aileye olan güvenini daha da pekiştirecektir. Anlaşıldığının farkına varan genç yaşadığı zorlukları rahatça ailesiyle paylaşacak, sorumluluklarına da daha sıkı sarılacaktır.

Sorumluluktan bahsetmişken hemen belirtmeliyiz ki, üniversite sınavına hazırlanmak sadece ve sadece gencin sorumluluğudur. Bu sorumluluk ne ailenin ne de özel öğretmeninindir. Bu gencin, sorumluluğudur. Aile bu sorumluluğu gencin yerine üstlenmemelidir. Gencin eksik olduğu konuları, kapatması gereken açıkları, çalışmadığı dersleri saptamak hangi derse ne kadar çalışacağını belirlemek ve takibini yapmak ailenin değil gencin sorumluluğudur.

Aile, bu sorumlulukları gencin yerine üstlendiğinde gencin motivasyonu da doğal olarak düşecektir. O nedenle aile, bu sorumlulukların gence ait olduğunu bilmelidir. Aileye düşen, sorumluluklarını üstlenen ve yerine getiren gence, istediği desteği sağlamaktır. (Uygun bir çalışma ortamı temin etmek, yaşadığı zorlukları aktardığında birlikte çözüm üretmeye çalışmak... gibi)

Çocuğunun motivasyonunu artırmak isteyen aileler, çocuğun yapamadıklarının değil yapabildiklerinin üzerinde durmalıdır ki takdir edildiğini, desteklendiğini gören çocuk o davranışı daha sık gösterebilir. Örneğin hafta içinde bir kez oturup ders çalışsan çocuğa, “Oturup ders bile çalışmıyorsun, ne zaman otursan bir bahaneyle kalkıyorsun, bakalım sınavda ne yapacaksın” gibi bir ifade kullanmak yerine geçen gün kendi başına oturup ders çalışabilmen çok hoşuma gitti, seninle gurur duydum. Belki ilk başta biraz zorlanırsın ama hiç moralini bozma, bunun da üstesinden gelebilirsin” şeklinde bir ifade kullanmak, gencin kendi başına çalışma davranışını sıklaştıracaktır.

Sınavla ilgili olarak, gencin değerini sınavdaki başarısıyla eş tutmak, sonuçlarla ilgili olarak korkutmak, tehdit etmek, “Sen hele bir kazanama, o zaman görüşürüz” ya da “Kazanamazsan arkadaşlarının yüzüne nasıl bakarsın, aile dostlarımızın hepsine rezil oluruz” gibi ifadeler gencin motivasyonunu değil kaygısını artırır. Genç ailesinin ve başkalarının gözünde kendisinin değil, sınavdaki başarısının önemli olduğunu düşünür ve sınava gerçek dışı bir anlam yükler. Bu da kaygısını artırır. Kaygı, öğrenmenin ve öğrendiğini

““
Motivasyonun sağlanmasında ailenin olumlu rol oynayabilmesinin ilk şartı, genci anlamaktır. Ne denli zor bir dönem yaşadığının farkında olmak ve bunu da gence yansıtmak gerekmektedir.”

””

kullanmanın önündeki en önemli engeldir. Kaygısı artan, sınav olduğundan farklı anlamlar veren öğrenciler için her sınav bir krizdir. Kendisini ispatlaması gereken, değerli olduğunu herkesin görmesi gereken ve mutlaka kazanılması gereken bir savaş. Bu duygularla sınava hazırlanan genç her bir sınavı, hatta her bir çalışma testini, kazanılması gereken bir savaş olarak görecektir, yapmadığı her bir soruyu kaybedilmiş bir savaş olarak yorumlayacaktır. Bu da umutsuzluk duygusunu ortaya çıkaracaktır. “Bir soruyu bile çözemiyorum, koskoca bir sınavı nasıl kazanırım” diye umutsuzluğa düşecek belki de çalışmayı bırakacaktır. Oysa sınav gencin gözünde kriz değil, “fırsata” dönüştürülebilir. Üniversite sınavının “amaç” değil, amaçlara ulaşılmasını kolaylaştıracak bir “araç” olduğu unutulmamalıdır.

Gence, sınavın, amaçlarına ulaşabilmesi için bildiklerini, öğrendiklerini kullanabileceği amaçlarına ulaşmasını kolaylaştıracak bir “fırsat” olduğu söylenmelidir. Gence düşen de bu fırsatı en iyi şekilde değerlendirmektir.

Örneğin; dershanedeki deneme sınavlarına “Eksiklerin görülüp giderilmesi için fırsat sağladığı” biçiminde bir anlam yüklenmesi, krizi fırsata dönüştürebilecektir. Deneme sınavlarının sonuçlarını yorumlarken de “Bak kaç tane yanlışın var, bu yanlışlarla sınavı nasıl kazanacağını merak ediyorum” veya “Bak yine yanlış yapmışsın, nasıl kapanacak bu açıklar” demek yerine “Doğru cevapların geçen sınavı göre artmış, demek ki bir önceki sınavda ki açıklarını kapatmaya başlamışsın” şeklinde bir ifade kullanmak gencin motivasyonunu artıracak derslere daha sıkı sarılmasını sağlayacaktır.

Anne babalar genci her zaman tehdit etmeyebilir, bazen de genci olumlu etkilemek düşüncesiyle “ben sana güveniyorum sen en iyi bölümlere layıksın, senin kazanamaman gibi bir ihtimali düşünemiyorum bile” gibi ifadeler kullanırlar, bu da gence taşıyabileceğinden fazla yük yükler. Kendisinden ne kadar büyük beklentiler olduğunu gören genç gerçekçi olmayan hedefler belirler ve bu hedefe ulaşmak için tüm gücüyle çabalar. Ancak bir süre sonra, taşıyamayacağı kadar ağır olan bu yükün altında ezilmeye başlar. Yükün ağırlığını hissettikçe öğrenmesi ve öğrendiklerini kullanması zorlaşır, çok çalışmasına rağmen beklediği karşılığı alamaz. Gencin bunları yaşamaması için, aile gençten, verebileceğinden fazlasını beklememelidir.

Hiç kuşkusuz, gençlerin yaşamlarının bu önemli dönemlerinde onlara en iyi şekilde destek olmak her anne babanın isteğidir. Ancak önemli olan, gence “doğru ve onun başarısını arttırabilecek şekilde” destek vermektir. Bunun için de, sınavın asla bir dönüm noktası olmadığını ama yaşamdaki amaçlara ulaşmayı kolaylaştıracak bir fırsat olduğunu vurgulamalı ve onlara, sınavdan alacakları sonuca değil kendilerine değer verdiğimiz mesajını iletebilmeliyiz. Onlara içtenlikle “Sen benim için her şeyden önemli ve değerlisin. Hayatındaki bu önemli dönemde, sana istediğin desteği vermeye hazırım. Senin kendi üzerine düşenleri en iyi şekilde yapacağını biliyorum, ben de üzerine düşenleri yapmaya hazırım” diyebilmeliyiz.

Çocuklarınıza, bu önemli dönemde, ne olursa olsun yanlarında olduğunuzu göstermenizi ve onları yüreklendirmenizi içtenlikle dileriz...

Editörden

Daha dün gibi... Bu sayımızla birlikte üçüncü yılımızın sonuna geliyoruz.

Hobi olarak başlayan EĞİTİMDE REHBERLİK yolculuğumuz üçüncü yılın sonuna geldiğimiz bu sayımızla birlikte, siz değerli okuyucularımıza biz yayın kuruluna, yazarlarımıza ve dergimizin görünmeyen kahramanlarına büyük sorumluluklar yükledi...

Her yeni sayımızın bir önceki sayımızdan daha çok beğenilmesi, daha çok paylaşılması, ülkemizin yayın hayatında daha derin izler bırakması heyecanı ve azmi ile geldik bugünlere...

Bu vesile ile öncelikle siz değerli okuyucularımıza, sonra da her bir yazarımıza ve gönül emekçisi dostlarımıza ayrı ayrı teşekkürü borç biliyoruz.

Dergimizin yayın amaçlarının başında dezavantajlı koşullarda eğitim alan köy okullarına, şehirlerin merkez imkânlarından yararlanamayan kenar semt okullarına ücretsiz ulaşmaktır. Bu amacımıza ulaşmamızın da bizlere ayrı bir güç ve enerji verdiğini belirtmek isteriz.

Zaman hızla akıp giderken aramıza değerli pek çok yazarımız katıldı, kıymetli fikirlerini okuyucularımıza paylaştı. İnternet sitemizdeki künyemizde de açıkladığımız gibi dergimizin temel felsefesi, “bilenlerden bilgiyi alıp bilmeyenlere, az bilenlere, bilmek isteyenlere ulaştırmaktır.” İster dergimizde isterse dergimizin internet sitesindeki yazıları her bir okuyucumuz, yani siz anne-babalar çocuklarınızla, siz değerli öğretmenlerimiz de öğrencileriyle dilediği gibi paylaşabilir. Bu konudaki tek hassasiyetimiz öncelikle yazarımızın ve dergimizin adını kaynak olarak belirtmesidir.

Dergimiz yolculuğuna başladığı günden beri değişip gelişerek kurumsallaşma sürecine devam etmektedir.

Sonraki sayılarımızda gerek içerik gerekse tasarım biçimlerinde beklenen kalitenin üzerine çıkarak yayın hayatımızı devam ettireceğiz.

Dördüncü yılımızın ilk sayısında görüşmek dileğiyle...

**Sayın okuyucularımız
dergimizin tamamını
okumak için abone
olmanız gerekmektedir.
Dergimizi abone olmak için
0532 384 42 65 telefonu
arayabilir veya web
sitemizdeki abonelik
başvuru formunu
doldurabilirsiniz...**

